

Llamp á tramontana.
Tramontana segura.

Vol dir que 'ls núvols passan sobre terra francesa, y van á constituir un centre ciclònic sobre 'ls golfs de Lió ó Génova, y, un cop nascut, bufa la Tramontana, perque, com havem dit, l' Ampurdá queda al darrera del centre nascut.

Las alternativas que experimenta la terra ampurdanesa d' anys molt sechs, ó molt plujosos, han fet que l' estre popular las expliqués dihent:

«Deu envia 'ls seus àngels á repartir la pluja pel món. Quan tornan al cel, 'ls crida d' un á un y 'ls hi pregunta: ahont han anat: cada hú diu 'l punt d'ahont ha vingut, y tots s' han descuydat del Ampurdá. Deu 'ls hi diu: ¿es á dir que cap ha passat per l' Ampurdá? Donchs anéuhi tots plegats. Y allavors tots hi abocan l' aygua á bots y á barrals.»

Ara prou, y fins un altre any, estimats lectors, qu' encara quedan tants aforismes com llançonissas.

DIONÍS PUIG.

Del *Calendari del Pagés*, de 1906

LAS CANSONS DE NADAL

Cansó de Nadal né diuh en los catalans á lo qu' en Castella es *villancico*, en Fransa *nöel* y *nouvé* en Provença.

S' ha de confessar que la literatura popular catalana, tan rica y esplèndida en cansons romancescas, històriques, d' amor y costums, ho es molt menys en cansons religiosas y menys encara, dintre d' aquestas, en las *cansons de Nadal*. Al contrari, los provençals tenen en aquest gènere una admirable profusió.

Sens parlar dels *nouvé* tradicionals, d' aquells que pertanyen á la poesia popular y á aqueix gran poeta anònim y desconeget que s' en diu poble, ab los de Nicolás Saboly se'n fa un volum, un altre ab los de Francesch Aubert de Marsella, un altre ab los del abat Lambert, un altre ab los del nostre ilustre contemporani Joseph Roumanille, y varis si 's reunissen en colecció los dels moderns feliçs Mistral, Aubanel, Roumieux, Tavan, Bonaparte Wyse, Bourelly, Boudin, Brunet, Adolf Dumas, Crousillat, Cannonge, etc.

La cansó de Nadal es á Provença una de las més frondosas branques de la poesia provençal, es tot un gènere en aquesta literatura y en aquest gènere tot un tresor.

Allí tothom coneix y tothom canta, sens que may sian oblidadas en los sopars fraternals d' la nit de Nadal, las cansons erament admirables de Saboly, poeta del sigle XVII, de tanta reputació y popularitat que ha merecut estatuas á sa patria, y al poble provençal aqueix recort en una de las més populares cansons:

Jamay mourrá,
toujors será
¡Saboly, Saboly!
dins dou cents ans,
Ly gent voudrán
¡Saboly, Saboly!

No hi ha res més dols ni més grat que sentir cantar en las voreras del Ródano, per grans massas d' aldeans y obrers, com l' autor d' aquestas rallas ho ha pogut sentir alguna vegada aqueixas tendras cansons de Nadal de Joseph Roumanille, tan plenas d' uncio religiosa y característica senzillesa, com notables per son art, son enginy y sa mestria.

Res hi ha que més tendrament puga impressionar l' ànim com aqueixas grans vetlladas literàries de la nit de Nadal á Provença, ahont no se sent més que cantar ó recitar, després de las cansons de Saboly y de Roumanille, las d' altres poètas eminents, com lo *Magnificat* y *La Anunciació*, de Fréderich Mistral; *La Bona Nova*, de Croucillat; *Las dues pastoras*, d' Anselm Mathieu; *Los Ignocents*, de Teodor Aubanel, y *Los trovadors en Bellem*, del ilustre princep-poeta Guillerm Bonaparte-Wyse.

Al contrari de lo que passa á Provença, lo gènere de las cansons de Nadal, realment inagotable per la inspiració y la poesia, ha estat descuydat en la antiga y moderna Catalunya. La *Cansó de Nadal* no te aquí aqueix geni, aqueixa elevació, aqueixa escultural magnificència que te en los demés gèneros, tant sa brillant poesia tradicional, com sa inspirada poesia moderna.

No es que las cansons d' aquesta classe, las cansons de Nadal, estigan despossehidas de geni y de poesia en son fons y en sa forma en aqueta sobre tot; pero abundan tant en semblants composicions los anacronismes, la familiaritat excesiva, las ideas xavacanas, los rasgos cómics, y á vegadas massa lliures, que destruixen per complir l' efecte d' aquetas obras, encara que 's recomanen, com es aixís, per las imatges pastorils, per son caràcter alegre y per la bellissima melodia de son cant.

Basta per a convéncers d' aixó donar una llegida ràpida á las poesias catalanas d'